

מאיר פרנקל

גידול השקד

ראשי פרקים:

- א. פריחה
- ב. מבנה פרי השקד
- ג. אכילת הפרי בירוק
- ד. אורך זמן גדילת הפרי
- ה. איסוף הפרי

א. פריחה

משך הפריחה הוא 25-28 יום (תלוי בזנים).

מועד הפריחה תלוי במספר גורמים: א. טמפרטורה, תנאי מזג האוויר. ב. מצב העצים.

ב. מבנה פרי השקד

מבנה הפרי מהפנים אל החוץ: א. הגלעין. ב. קליפת הזרע. ג. קליפה קשה. ד. ציפה. ה. קליפה חיצונית הנקראת שומר.

ג. אכילת הפרי בירוק

פרי השקד נאכל מוקדם כאשר הקליפה החיצונית והציפה רכים וירוקים. בשלב זה אוכלים את כל הפרי כולל הציפה והקליפה החיצונית; הגלעין טרם נוצר. עונת אכילת הפרי במצב זה הוא קצר מאוד. כחודשיים לאחר החנטה (שליש גידול) הקליפה החיצונית מתחילת להתקשות ואינה ניתנת לאכילה אף שצבעה עדיין ירוק. הגלעין אז רך וטעים והוא נאכל יחד עם הקליפה הפנימית. עונת אכילת הפרי בירוק בשני המצבים הנ"ל מסתיימת עד חודש מאי. שיווק הפרי בירוק מהווה לא יותר מ-10%-15% מהיבול במדינת ישראל (היבול הירוק מתאים בעיקר לחלקות קטנות ולמטעים צעירים).

לאחר מכן ישנו תהליך של הקשיית השומר ואין מוכרים אותו יותר ירוק.

ד. אורך זמן גדילת הפרי

הפרי גדל במשך 26-28 שבועות מתחילת הפריחה עד הבשלתו הסופית; ומהחנטה עד ההבשלה כ-6 חודשים.

הגלעין מגיע לגודלו הסופי כארבעה חודשים לאחר החנטה. עם זאת הגלעין אז אינו במצב של יובש ומכיל כ-70% לחות. הגלעין ראוי למאכל כבר מעת אכילתו בירוק, אך אין אוכלים אותו עד שקליפתו החיצונית נסדקת כיון שמבחינה הטכנית קשה להגיע לגלעין. כאמור לאחר ארבעה חודשים, כאשר הגלעין מגיע לגודלו הסופי, מתחיל תהליך היבוש של השקד, והסימן הראשון לתהליך התייבשות השקד הוא הסתדקות השומר. במצב זה הקליפה הפנימית עדיין ירוקה.

ה. איסוף הפרי

עד האיסוף נקבע בהתאם לשיטת האיסוף וקילוף הפרי. ישנן שתי שיטות לאיסוף הפרי:

1. כאשר הפרי נמכר לערבים בעודו על העץ, הם קולפים אותו ידנית, משתדלים לקטוף את הפרי מוקדם - כחמישה חודשים מהחנטה כאשר 40%-50% מהפרי הספיק להסתדק. שיטת האיסוף היא ע"י פריסה של יריעות מתחת לעצים וניעור העץ בצורה מכנית, באופן שהפרי נופל בתוך היריעות. היתרון בשיטת הקטיפה המוקדם שמונעים נשירת פרי על הארץ ומקטינים את נזקי החדירה של מזיקים כגון עש-החרוב. החסרון בשיטה זו הוא שהפרי מכיל אחוז גבוה של לחות ואם לא מטפלים בו מיידית, הוא מתחמם בגלל החום ומתפתח עובש בתוך הפרי. פרי השקד ניתן לאיחסון רק כאשר הוא יבש ומכיל כ-5% לחות.
 2. האיסוף המאוחר מתבצע כאשר הפרי יבש - כשישה חודשים מעת החנטה. שיטת האיסוף היא ע"י פריסה של יריעות על הקרקע מתחת לעצים, מחכים שחלק מהפרי ינשור לבד על היריעות, ולאחר מכן מנערים את העץ בצורה מכנית. בשיטה זו יש צורך בטיפול נגד מזיקים שונים.
- הגלעין ראוי לנביטה כשבוע לאחר הקטיפה האחרון.